

Michal Havran,

PUTSKÁ SPIONKA

MARENČIN PT

Tento príbeh je síce vymyslený, no inšpirovaný viacerými udalosťami, ktoré sa skutočne stali. Mnohé postavy sú dielom autorovej fikcie. Miesta, na ktorých sa príbeh odohráva, autor ako novinár viackrát navštívil, alebo v nich dlhšie pôsobil. Mená niektorých skutočných osôb vrátane hlavnej hrdinky autor z určitých dôvodov zmenil. Zbehlý čitateľ ich však dokáže bez ťažkostí identifikovať. Kombinácia faktov a autorovej predstavivosti je účelová a slúži dramatizácii príbehu.

New York, Kennedyho letisko,
10. júla 2009 – pol piatej ráno

Ruská špiónka

**MICHAL
HAVRAN**

Ruská špiónka

MARENČIN PT

© Michal Havran, 2016
© Marenčin PT, spol. s r. o., Bratislava, 2016
Jelenia 6, 811 05 Bratislava
marencin@marencin.sk www.marencin.sk
Cover © Marenčin Media, 2016
Design © Marta Blehová, 2016
Jazyková úprava Sylvia Sachs
544. publikácia, 1. vydanie

ISBN 978-80-8114-641-1 (viaz.)
ISBN 978-80-8114-642-8 (PDF)
ISBN 978-80-8114-643-5 (ePub)

Prológ

Pred bočný vchod, tam, kde na zastrčenom mieste občas parkujú aj autobusy linky Greyhound, vchádzala kolóna čiernych limuzín. V autách sedeli zvláštni agenti tajnej služby FBI. Včasná ranná hodina dotvárala obraz akcie, ktorá sa odohrala o niekoľko minút neskôr.

Čierne esúvéčka zastavili.

Náhodný cestujúci si pomýlil dvere do hlavnej letiskovej haly, s plátenným batohom bežal dovnútra pomedzi bezdomovcov. Vtedy zbadal autá. Nevenoval im však väčšiu pozornosť, ponáhľal sa k odbavovaciemu pultu na prevzatie palubnej karty. Odlet lietadla stihol na posledné volanie...

Niečo ho zarazilo. To niečo uvidel iba letmo, no neskôr, sediac v boeingu na pravidelnej biznis linke do Bostonu, priateľovi, ktorý na neho márne vyčkával pred hlavným vchodom, s rozžiarenými očami polohlasne zašepkal:

– Pred chvíľou som videl veľmi krásnu ženu s červenozlatými vlasmi.

– A čo bola zač?

– Neviem, vystupovala z čiernej limuzíny a stáli pri nej traja vysokí muži...

Dvaja pasažieri letiaci do Bostonu sa až o dva dni dozvedeli z novín, koho si vo včasné ráno jeden z nich pred bočným vchodom Kennedyho letiska všimol.

Z auta s tmavými sklami vyšla Oksana Brendonová, zaslobodna Kurčatovová.

Ruská agentka, alias Mata Hari, v jávskom sanskrte Oko úsvitu dnešnej doby. Pod dohľadom tvrdých, ozbrojených mužov FBI nevystupovala z tajomného auta náhodou.

Nebola však jedinou mimoriadnou osobou.

Z ďalších áut vyšlo postupne iných desať ľudí. Sprevádzaní agentmi vošli do letiskovej haly a kráčali k špeciálnej priehradke s označením VIP. Veľmi dôležité osoby. Išlo o skupinu ruských agentov vyhostených z Ameriky.

Pred nimi kráčala bohyňa krásy: vysoká, nádherná žena s kytičou dlhých, mierne neposlušných ryšavých vlasov na hlave. Úsmevom dávala najavo vrodenu a vedome vyhrotenú sexualitu. Nespútanou vyzývavosťou otvárala ústa mužom, ale aj ženám v letiskových uniformách. Vráťane upratovačiek končiacich nočnú zmenu.

Videli pred sebou zjavenie v ženskej podobe. Nikomu zo zúčastnených, okrem informovaných jedincov, nemohlo napadnúť, že vedľa nich práve prešla ruská špiónka značného kalibru. Nie prvotriedna modelka, ktorá práve vyhrala modelingový kasting. Videli zblízka ženu, na ktorú poľoval bulvár celého sveta. Za vysoké finančné čiastky chceli od nej odkúpiť práva na rozhovor.

Oksana každého odmietla.

Nezľutovala sa ani nad staručkým Hughom Hefnerom, majiteľom Playboya. Nad mužom, ktorý si pred časom za dvestotisíc dolárov kúpil hrobové miesto vedľa Marilyn Monroeovej na cintoríne v Hollywoode. Neúprosne sa blížiaci k deväťdesiatke nezradil staré zvyky. Každý deň si obliekal hodvábnny župan krvavočervenej farby. Kedysi vo svojom sídle každý piatok večer organizoval bujaré párty za prítomnosti najkrajších a najprsnatejších zajačikov. Teraz v rovnaký deň prichádzali k nemu starí priatelia a spoločne chlípali kurací vývar...

V životnom štýle Hughovho hviezdneho neba nastala zmena. No Oksane by bol poriadne zaplatil, keby poskytla rozhovor jeho magazínu! A bol by ju určite pozval aj na návštevu. Hugh mal vždy po svojom boku vyslovene krásne mladé ženy!

Udržovali mu imidž najväčšieho milovníka...

Usmiata Ruska poslušne kráčala na čele sprievodu. Stále sa usmievala, akoby sa nič mimoriadne nedialo. Chýbali už iba minúty, aby sa naposledy pozrela na Ameriku, v ktorej prežila najdobrodružnejší, aj keď krátky úsek života.

Agenti sprevádzajúci špiónov sa správali džentlmensky. Všetko bolo dopredu zariadené, na letisku sa nemohlo odohrať nič zvláštne. O útek sa nepokúsil nik. Odchod naplánovali veľmi presne. Oksana a ostatní členovia špiónážnej bunky vedeli, čo ich v nasledujúcich hodinách čaká. Po pristátí vo Viedni dôjde k výmene. Vyhostených ruských agentov si prevezmú agenti ruskej tajnej služby SVR /Služba vnešnej rozvedky/, amerických agentov, zatknutých v Rusku, zasa odvedú na palubu lietadla do New Yorku agenti FBI a CIA.

Keď bohyňa krásy podišla k priečinku pasovej kontroly, mladý úradník vytiahol malý fotoaparát a chcel sa s ňou vyfotiť. To nemal robiť. Pocítil pevnú ruku agenta, ktorý mu fotoaparát vytrhol a do vysielacky opísal scénu ako pokus o incident. Pasový úradník o chvíľu opúšťal stanovisko. Narušil do detailov naplánovaný odchod tajomného sprievodu.

Skupina prešla čiarou pasovej kontroly rýchlou blesku. Ani Oksana, ani jej desať spolupracovníkov už nepodliehali ďalšej prehliadke. Deň pred odletom do Viedne im odobrali americké povolenia na dlhoročný pobyt.

Ešte posledný pohľad na bary, butiky, stánky s darčekmi, stojany s novinami a knihami. Potom vstup do tunela, trubicou

spojeného s boeingom americkej leteckej spoločnosti. A potom už pravidelná linka New York via Londýn do Viedne.

So zvláštnymi cestujúcimi sa zaobchádzalo špecifickými metódami. Batožinu podliehajúcej špeciálnej kontrole naložili do lietadla pred nástupom vyhostenej skupiny. Oksana a celá spoločnosť boli chránenými osobami.

Vošli do lietadla. Stevardky a stevardi sa síce neusmievali rovnako, ako sa zvyknú usmievať na bežných cestujúcich, no keď pred sebou uvideli nádhernú a usmiatu ženu, zabudli na prikázaný prísny výraz. Veď išlo o špiónku. Ak by nezasiahli najvyššie vládne úrady, mohla na dlhší čas skončiť v americkom väzení. Z ruskej strany však prišla ponuka na výmenu zadržaných amerických agentov a návrh sa nedal odmietnuť. I keď americký viceprezident na záver špionážneho škandálu v televízii vyhlásil, že Rusov domov pustiť nemali...

Oksanu a vlastne celú skupinu uviedli stevardi za sprievodu agentov FBI do sektoru prvej triedy. Objavili sa muži CIA, agentúry podnikajúcej tajné operácie v zahraničí. Agenti FBI odišli. Od tej chvíle bola skupina pod dohľadom nových, nenápadne ozbrojených mužov. Tí zostali na palube až do priletu na viedenské letisko Schwechat.

Oksana sa usadila pri okne.

Vedela, že nadišiel záver amerického dobrodružstva. O pol hodiny nastúpili do boeingu ostatní cestujúci, no nik z nich sa do stráženého sektoru prvej triedy nedostal a nik nemal tušenie o skupine zvláštnych účastníkov letu.

Lietadlo začalo rolovať. Bolo pol siedmej ráno a ťažký boeing sa plnou silou dral po dráhe dopredu, aby sa tesne pred jej koncom na mohutných a pevných krídlach zodvihol do určenej letovej výšky. Oksana sa pozerala z okna. Videla pod sebou miznúci New

York, od stevarda si vypýtala pohárik šampanského. O pár sekúnd ho držala v ruke a pohár na dúšok vyprázdnila. Chcela ďalší. Nikdy nemala v lietadle dobrý pocit! A toto bol špeciálny let.

– Nejaký problém? – spýtal sa vysoký agent, keď videl, ako si krásavica brala už druhý pohár s bublinkami. Podobné vety boli povolené. Krátke, úsečné. Iba otázka, žiadna výmena názorov, žiadna diskusia. Nemala chuť ani na krátku odpoveď. Ledva na otázku odpovedala skúpym: – No, thanks.

Na palube zavládlo ticho. Členovia špionážnej skupiny zaspali. Uplynulú noc prebdeli v konšpiračnom hoteli. Tam ich previezli z poloväzenského zariadenia, kde boli pod prísny dohľadom a kde ich počas troch mesiacov „vyťažovali“ americkí vyšetrovatelia.

Vyhostená špiónka v lietadle nespala, vypýtala si tretí pohár šampanského. Položila ho na stolík pred sebou a ustavične pozerala z obloka. Keď dopila a pozrela znovu von, videla už iba vlny Atlantického oceánu.

Amerika zostala vzadu, premenila sa na dávnu minulosť.

Prvá kapitola

Oksanin príbeh sa začal v slávnom meste Volggrade, bývalom Stalingrade. V meste, kde sa pred vyše sedemdesiatimi rokmi skončil sen nacistického Nemecka nielen o dobytí Sovietskeho zväzu, ale i o budúcej svetovláde. Mesto na Volge dostalo na niekoľko desaťročí nové pomenovanie podľa Stalina. Muža, ktorý železnou päsťou pretvoril zaostalé cárske Rusko na jednu zo svetových mocností. Po stalingradskej prehre sa Nemecko nespamätalo a Adolf nariadil ministrovi Goebelsovi klamať Nemcov propagandou. Prehru označoval za strategický ústup.

Oksana sa narodila v hrdinskom meste a na jeho históriu bola hrdá. Vyrastala v diplomatickej rodine. Ako malá spoznávala cudzie krajiny, otec, popredný sovietsky a potom ruský diplomat, pracoval striedavo na ministerstve zahraničných vecí a po čase odchádzal s celou rodinou na nový diplomatický post. Postupne vystriedal niekoľko štátov, zväčša na africkom kontinente a v rôznych diplomatických hodnostiach. Najdlhšie spolu s rodinou pobudol vo funkcii veľvyslanca Ruskej federácie v africkej Keni. Oksana bola vnímavou dcérou a ako dorastala, čoraz viac chcela napodobňovať otca. Možno sa už vtedy chcela stať členkou diplomatického zboru! S chuťou sa učila cudzie jazyky. Vedela, že bez angličtiny a francúzštiny sa v Afrike nedorozumie. Obdivovala otca, ovládajúceho arabčinu, aj swahilčinu. V Afrike sa cítil ako domorodec. Jeho dcéra sa uberala jasným smerom. Najskôr však musela skončiť strednú školu vo Volggrade a potom študovala

ekonomiku na Moskovskej štátnej univerzite. Otec bol na ňu pyšný. Cítil, že dcéra to dotiahne ďaleko. Vo chvíľach, keď mohla byť rodina viac pospolu, ju otec zaučal aj do tajomstiev diplomatickej činnosti, o akých sa v učebniciach diplomacie nepíše, no patria k súčasťam pracoviska. Ide o tajnú službu, ktorej členovia pôsobia na každej ambasáde akéhokoľvek štátu pod nálepkami diplomatických hodností. Agentom tajnej služby môže byť tak nielen tlačový či kultúrny atašé, obchodný zástupca či tretí, druhý, alebo prvý tajomník diplomatickej misie! Vo veľmi prísnom utajení aj samotný veľvyslanec či nenápadne sa tváriaci šofér ambasády. O ruskom veľvyslancovi v Keni sa z času na čas šírili chýry, že popri činnosti v diplomatických funkciách pracoval aj pre tajnú službu KGB ako dôkladne utajený člen. Nik mu to však nemohol dokázať.

A keby aj bol členom sovietskej centrály so stovkami agentov roztrúsených po celom svete, nebol by prvým a ani posledným. Jestvujú rovnako stovky navlas podobných prípadov týkajúcich sa všetkých štátov sveta. Ak sa k životopisu ruského prezidenta Vladimíra Putina dodáva, že ako mladý muž bol v čase Sovietskeho zväzu agentom vo voľakedajšom východnom Nemecku pod okupačnou správou Moskvy, málokedy médiá pripomenú, že bývalý US prezident George Bush starší bol priamo riaditeľom CIA... Až z toho postu sa dostal na mocenský vrchol v Oválnej pracovni Bieleho domu.

Pokračovateľkou KGB /Komitet gasudarstvenoj bezopasnosti/ sa stala po rozpade Sovietskeho zväzu nová agentúra FSB /Federalnaja služba bezopasnosti/. Kým jej predchodkyňa /Výbor štátnej bezpečnosti/ plnila úlohy v časoch jestvovania Sovietskeho zväzu a jej agenti si vyslúžili okrem častej kritiky aj mimoriadny rešpekt u šéfov konkurenčných tajných služieb, akými boli a sú britská M16 či francúzska Service Sécurité, ale aj francúzska vojenská rozviedka DRM,

alebo nemecká BND /Bundesnachrichtendienst/, nová FSB – Federálna služba bezpečnosti – dostala za úlohu dbať už iba na ochranu obyvateľov Ruskej federácie. Nového štátu, zrodeného na pôde rozpadnutého Sovietskeho zväzu. Aj keď agentúra dostala nový názov a do určitej miery sa jej metódy zmenili alebo prispôbobi novým pomerom, bolo jasné, že ani s pádom socializmu tajné služby nepadajú, ba že činnosť agentov bude mať možno ešte väčší význam, než v bývalom sojuze. A tak aj agenti cudzích štátov v Moskve sa dostali pod jej dohľad. Nová tajná agentúra sa prispôbovala novej realite, aj keď v nej ešte prežívali pôvodné metódy. To súviselo so starnúcimi členmi, ktorí však neboli až tak starí, aby vypratali pozície nastupujúcej novej generácii.

Pre KGB a jej pokračovateľku FSB zostával cieľ špiónážnej činnosti v podstate nezmenený. Aj po skončení studenej vojny všetci, tak na Západe ako aj na Východe, pochopili, že pre agentov sa obsah misií nemení, že zápas neustane a špióni budú naďalej mimoriadne cennými individuami.

A tak, ako sa pre CIA a prevažnú väčšinu amerických stratégov cieľ konečného oslabenia Ruska aj po páde železnej opony neskončil, k čomu výdatne pomáhali aj vládne americké fondy na financovanie tzv. nevládných organizácií v Rusku, ruská tajná služba FSB sa mohla spoliehať najmä na tradičné metódy a spôsoby získavania informácií o skutočných plánoch a zámeroch americkej vlády.

To znamenalo nasadzovať na americké územie mladých agentov ovládajúcich aj najnovšie technologické komunikácie.

Preč boli časy, keď sovietski agenti pôsobiaci v USA mohli určité správy o politických, vojenských či ekonomických pomeroch vyčítať aj z relatívne slobodnej tlače, či na stretnutiach s ľavicovo zmýšľajúcimi akademikmi amerických štátnych univerzít. V jednom období pôsobila v Amerike aj Komunistická strana USA, na

čele s generálnym tajomníkom Gusom Hallom. Do jej radov patrili nielen členovia odborov, neskôr zlikvidovaných prezidentom Reaganom, ale aj intelektuálne osobnosti. Medzi nimi vynikala profesorka práva s afroučesom Angela Davisová. Tá si za odlišné názory odsedela pár mesiacov vo väzení. Úrady ju prepustili na slobodu až po celosvetových protestoch, organizovaných jej sestrou Fanny – nie náhodou aj v socialistickom Československu...

Druhá kapitola

Jurij Orkanov – šéf SVR /Služba vnešnej razvedky/, ktorá na rozdiel od FSB plní špionážne úlohy v zahraničí podobne ako CIA, kým americká FBI má na starosti bezpečnosť vo vnútri USA, si v jedno ráno v roku 2009 zavolať k sebe členov americkej sekcie.

Tak FSB, ako aj SVR mali sídla v povestnej mohutnej budove Lubjanka na Lubjanskej plošči, Lubľanskom námestí, v širšom centre Moskvy, neďaleko Bolševo teatru a Gorkého ulice.

Zo samého začiatku sovietskych čias niesla tajná služba pomenovanie NKVD /Narodnyj komitet vnutrennich del – Národný výbor vnútorných vecí/. Pred ňou však fungovala ešte povestná Čeka /Črezvyščajnaja komisija – Mimoriadna komisija/, tajná politická polícia, založená samotným Leninom. Vodca proletárskej revolúcie, ktorá zvrhla v Rusku cárizmus, povolal na jej čelo poľského aristokrata Felixa Džeržinského, ktorý sa oddal myšlienke komunizmu. Čeka sa neskôr, za Stalina, stala súčasťou NKVD.

Džeržinského pomník stál pred budovou Lubjanka až do zániku Sovietskeho zväzu v roku 1991. Pre súčasné Rusko však pracujú aj agenti GRU /Glavnoje razvedyvatel'noje upravlenie – Hlavná vojenská rozvedka patriaca priamo pod generálny štáb armády Ruskej federácie/. Tá má tiež dávnu minulosť, po zvrhnutí cárizmu ju založil ďalší z významných revolučných vodcov – Lev Trockij.

V nových pomeroch zavládli aj v tajných službách nové móresy.

Kým za sovietskych čias by bol na začiatku podobného stretnutia dežurný, službukonajúci, ponalieval všetkým prítomným do stakanov vodku a po dvoch hodinách by sa na stole objavilo množstvo návrhov a riešení, najmä nesplniteľných, lebo na druhý deň sa zistilo, že vznikli pod vplyvom alkoholu, v nových časoch sa nič podobné nedialo. Niežeby do radov ruských tajných služieb prijímali iba abstinentov, no pohárik vodky musel počkať, až keď sa úloha splnila.

Jurij Andropov, jeden z posledných šéfov KGB, ktorý sa na krátky čas stal aj najmocnejším mužom krajiny sovieta vo funkcii generálneho tajomníka komunistickej strany a po ňom na ešte kratšie Konstantin Černenko a až potom Michail Gorbáčov, alkohol vyslovene neznášal. Na vlastnom osude pochopil, že nápady zrodené pri vodke končia úspechom iba výnimočne. Dával prednosť rozjímaniu pri vážnej hudbe a jeho myšlienky oplývali precíznou, presnou logikou a dali sa splniť.

Jurij Orkanov, mohutný päťdesiatnik, ktorý začínal špionážnu kariéru v KGB, otvoril v to ráno pracovné stretnutie s kľúčom na tvári. Jeho prísna tvár dopĺňala výnimočnú stavbu dvojmetrového tela, na ktorom bez odpočinku hrali svaly. Mal na sebe tmavomodrý civilný oblek a zelenú košeľu bez kravaty. Na prvý pohľad nevyzeral ako ruský či ukrajinský oligarcha, no z uprených hnedých očí, nízkeho čela a mierne prepadnutej tváre sa dalo odhadnúť, že nie je žiadnou padavkou a už vôbec nie chudákom, odkázaným na pomoc charity.

Bol to rázny a odvážny muž na svojom mieste.

Nik zo zúčastnených nemohol zapochybovať o jeho práve na najvyššiu funkciu. Kolegov prevyšoval vo všetkých kategóriách. Oplýval mimoriadnymi analytickými schopnosťami, ktorými privádzal do úžasu podriadených, ale aj nadriadených. Raz, keď sa po

vymenovaní do funkcie stretol s vtedajším ruským prezidentom a neskôr s jeho nástupcom, pochopil, že ani jeden z mocných mužov nemal z neho neistý pocit. Práve naopak. Už po krátkom úvode, v ktorom predložil nové projekty, obaja s nimi súhlasili. Tak presvedčivo fungovala jeho logika. Navyše mu pomáhala aj vrodená dávka závideniahodnej intuície, umožňujúca v občasných prípadoch, keď logika hneď nepodávala presné vysvetlenie, no celkom nezlyhávala, pozrieť sa na neriešiteľný problém z inej strany. Zakaždým našiel odpoveď. Kombináciu presnej analytickej logiky so schopnosťou pozvať na problém aj intuíciu mu ostatní mohli iba závidieť. Išlo o vrodené danosti. O intelektuálne schopnosti.

V prípravných kurzoch pre agentov ani najlepši inštruktor nedokázal účastníkom nahradiť nedostatok vrodenných schopností. Nieкто z členov vždy vyčnieval nad ostatných – a bol to práve Orkanov.

Službukonajúci priniesol na stôl veľký samovar.

Prítomní zacítili vôňu horúceho čierneho čaju a na chvíľu sa im v predstavách vrátila dávna tradičná atmosféra ruskej rodiny. Nasledovali dvojšálky z hrubého skla obložené mosadznými krytmi. Dežurný vzal najskôr šálku spreď šéfa a podišiel k samovaru. Otočil malým kohútikom a šálku naplnil. Uhlíky v samovare sálali teplo a čaj si udržiaval potrebnú teplotu. Potom urobil to isté a položil dvojšálku pred každého agenta.

– To stačí Vasilij, prehovoril Orkanov. – Ďalšie si už nalejeme sami. Môžeš odísť.

Službukonajúci, tiež príslušník tajnej služby, no na nízkom stupni zaradenia, sa nepatrne pousmial a pred opustením miestnosti dodal, že ak by bolo treba s niečím pomôcť, stačí stlačiť gombík.

Jurij Orkanov pociťoval veľký problém už dávnejšie!